

T. C.

Temsilciler Meclisi

TUTANAK DERGİSİ

Doksan dördüncü Birleşim

1 . 8 . 1961 Salı

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	366	Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe
2. — Gelen kâğıtlar	367	Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden
3. — Yoklama	367	mürekkep Karma Komisyon raporları
4. — Başkanlığın Genel Kurula sunuş- ları	367	(1/87) 368:380
1. — Üyelerden bâzılarına izin verilme- si hakkında Başkanlık tezkeresi (3/138)	367	2. — 146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük
5. — Görüşülen işler	368	Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılma- sı ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi
1. — 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kuru- mu Kanununun bâzı maddelerinin değişti- rilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna iki madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Çalışma Komisyonu ve		hakkında kanun tasarısı ve Ticaret ve Gümrük ve Tekel komisyonları ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komis- yonuna seçilen Temsilci üyelerden mürek- kep Karma Komisyon raporları (1/78) 380:382, 383:384

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkındaki Başkanlık tezkeresi okundu ve izinler kabul olundu.

Temsilciler Meclisi Üyesi Dündar Soyer'in, Gelir ve Kurumlar vergileri kanunlarında yapılması düşünülen değişiklikler hakkındaki sözlü sorusu, soru sahibi,

Temsilciler Meclisi Üyesi Hüseyin Ulusoy'un, faaliyetlerini tatil eden hususi sektöre ait fabrika mevcudolup olmadığına dair sözlü sorusu, Sanayi Bakanı bu Birleşimde hazır bulunmadıklarından, gelecek soru gününe bırakıldı.

Temsilciler Meclisi Üyesi Ömer Sami Coşar'ın, Mevlâna Müzesi çinilerinin yapılması sebebine ve tarihi eserleri kaçırınlar hakkında hangi kanunun uygulandığına dair sözlü sorusuna Millî Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç,

Temsilciler Meclisi Üyesi Oktay Ekşi'nin, İzmit Kâğıt ve Selüloz Sanayii Müessesesinden alınan İstihlâk Vergisi ile kâğıt ithalinden alınan Gümrük Vergisinin kaldırılmasının mümkün olup olmadığına dair sözlü sorusuna Gümrük ve Tekel Bakanı Fethi Aşkın cevap verdiler.

Temsilciler Meclisi Üyesi Rifat Çini'nin, Kütahya'da kurulmakta olan Azot Sanayii Türk Anonim Şirketinin bir İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilmesi hususunda ne düşü-

nüldüğüne dair sözlü sorusu, Sanayi Bakanı,

Temsilciler Meclisi Üyesi Abdullah İpşiroğlu'nun, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının bâzı şirketler ve bir firma üzerinde bulunan alacağının tahsil edilmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair sözlü sorusu, soru sahibi bu Birleşimde hazır bulunmadıklarından gelecek soru gününe bırakıldı.

1111 sayılı Askerlik Kanununa geçici bir ve, 3201 sayılı Emniyet teşkilât Kanununa geçici üç madde eklenmesine dair kanun tasarılarının ikinci görüşmeleri bitirilerek kanunlar Temsilciler Meclisince kabul olundu.

1961 Genel Tarım sayımının 1963 yılına bırakılmasına dair kanun tasarısının birinci görüşülmesi bitirildi.

4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna iki madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı üzerinde bir müddet görüşüldü.

Yeter sayı kalmadığından 1 Ağustos 1961 Salı günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan

Başkanvekili
İbrahim Senil

Kâtip

Alev Coşkun

Kâtip

Rifat Çini

Sorular

Sözlü sorular

1. — Temsilciler Meclisi Üyesi Fehmi Alpaslan'ın, Toprak Mahsulleri Ofisinin ucuz buğday satışında hangi ölçülere göre hareket edildiğine ve Artvin'in Ardanuç ilçesinin buğday ihtiyacına dair sözlü soru önergesi Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (6/64)

2. — Temsilciler Meclisi Üyesi Fehmi Alpaslan'ın, Ankara Belediyesinin borçlarına ve bu borçların ödenmesi için bir tedbir düşünülüp düşünülmediğine dair sözlü soru önergesi İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (6/65)

3. — Temsilciler Meclisi Üyesi Hızır Cengiz'in, Buldan ilçesinin başka mahalle nakledilen pazar yerinin eski yerine iadesi için ya-

pılan müracaatların cevaplandırılmaması sebebi-ne dair sözlü soru önergesi İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (6/66)

4. — Temsilciler Meclisi Üyesi, Hızır Cengiz'in, Gaziantep ve Denizli'deki Sümerbank İplik fabrikalarının verimine ve Gider Vergisi miktarlarına dair sözlü soru önergesi Maliye ve Sanayi Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/67)

Yazılı soru

1. — Temsilciler Meclisi Üyesi Muin Küley'in, Tekel İdaresinin kahve mübayaası için gerekli eksiltmeleri zamanında yapmaması sebeplerine dair yazılı soru önergesi Gümrük ve Tekel Bakanlığına gönderilmiştir. (7/61)

2. — GELEN KAĞITLAR

Tasarı

1. — 6379 sayılı Deniz İş Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı (1/183) (Çalışma ve Adalet Komisyonlarına)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Lûtfi Akadlı

KÂTİPLER : Rifat Çini, Oktay Ekşi

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklamaya başlıyoruz.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Yoklama yapıldıktan sonra gelen arkadaşlarımız varsa lütfen bildirsinler.

Yeter sayı hâsil olmuştur. Ancak arkadaşlarımızdan görüşmelerin devamı müddetince ayrılmamalarını bilhassa rica ederim.

4. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/138)

BAŞKAN — Başkanlık Divanının sunuşları var, okuyoruz.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın üyelerin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Başkanlık Divanının 1 Ağustos 1961 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Temsilciler Meclisi Başkanvekili
Lûtfi Akadlı

Nedim Güven, 20 gün, mazeretine binaen, 4 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

Fazıl Nalbantoğlu, 7 gün, hastalığına binaen, 27 Temmuz 1961 tarihinden itibaren

Atif Ödül, 15 gün, mazeretine binaen, 1 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

İlhami Sancar, 15 gün, mazeretine binaen, 1 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Aynı ayrı okuyarak oylarınıza sunuyorum.

Nedim Güven, 20 gün, mazeretine binaen, 4 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Fazıl Nalbantoğlu, 7 gün, hastalığına binaen, 27 Temmuz 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Atif Ödül, 15 gün, mazeretine binaen, 1 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlhami Sancar, 15 gün, mazeretine binaen, 1 Ağustos 1961 tarihinden itibaren

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna iki madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Çalışma Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/87) (1)

BAŞKAN — Dün kanun tasarısının tümü üzerinde görüşmeler yapılmış ve tümü üzerinde başka söz istiyen olmamıştı. Bu itibarla maddelere geçilmesini yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir. Komisyon raporunda tasarının ivedilikle görüşülmesi teklif edilmektedir. Tasarının ivedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Madde 1. — 4792 sayılı Kanunun 5565 sayılı Kanunla değiştirilen 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 20. — İşçi Sigortaları Kurumu, her sigorta kolu için ayracağı yedek akçaları :

- a) Millî bankalara yatırmak,
- b) Devletin çıkardığı veya kefil olduğu tahvillere yatırmak,
- c) Gayrimenkullere yatırmak,
- ç) Sigortalılara mesken yapımı için ve bu meskenlerin birinci derecede ipotegi karşılığında, gayrimenkul değerinin % 90 ı ölçümünde en çok (20) yıl vâdeli ikrazda bulunmak,
- d) Sanayi sektörüne işletme kredisi olarak kullanılmak üzere birinci dereceden gayrimenkul ipotegi karşılığında ve gayrimenkul değerinin en çok % 35 ine kadar, en çok (5) yıl vâde ile ikrazda bulunmak,

Suretiyle işletir.

Bu karşılıkların en çok; % 40 ı (b) fıkrasında, % 25 i (ç) fıkrasında ve 1961 yılından itibaren her yıl ayrılacak karşılıkların % 10 u da (d) fıkrasında yazılı olan konulara yatırılır. Şu kadar ki, (d) fıkrasına göre yapılacak yatırımların

(1) 66 S. Sayılı basmayazı 93 ncü Birleşim tutanağının sonundadır.

toplamı 50 milyon liraya erişinceye kadar devam eder.

(d) fıkrasına göre yapılacak ikrazat düzenlenecek tüzükteki hükümlere göre ve Bakanlar Kurulu kararı ile tâyin edilecek banka veya bankalar vasıtasıyla yapılır. Ancak bir müesseseye verilecek kredi miktarı hiçbir şekilde umumi fon yekûnunun % 10 unu geçemez.

(ç) ve (d) fıkralarında belirtilen yatırımlara karşı kurum lehine tesis edilen ipoteklerin paraya çevrilmesinde 4947 sayılı Kanunun 15 - 25 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Bahir Ersoy.

BAHİR ERSOY — Efendim, madde üzerinde bir konunun aydınlanmasını ve iki konu üzerinde de geçmişte tatbikatta gördüğümüz müşkülleri dile getirerek o güçlüklerin istikbalde tekrarına mâni olunmasını temenni maksadiyle söz almış bulunuyorum.

Birincisi mesken kredisiyle alâkalıdır. İşçi Sigortaları mesken politikasında iki yoldan hareket etmektedir : Bunlardan birisi, Sigortanın bizzat kendisi tarafından yaptırıldığı inşaat, diğeri ise kooperatif yoluyla yapılan inşaatlardır. İşçi Sigortası binayı kendisi yaptığı zaman pahalıya mal etmektedir. Bu tamamen kurumun bürokrasisinden doğan bir zarardır. Bunun telâfisi ihtinin aranmasını bilhassa temenni ederim.

İkincisi : İşçi Kooperatifleriyle olan kısımdır.

Arkadaşlar, İşçi Kooperatifleri Kurumu kredi müessesesini tanzim edememesi yüzünden, kurumun kredi müessesesindeki ataleti yüzünden, işçi meskenleri bürosunun çalışmaması yüzünden daima ağır işler ve daima kooperatifler kredilerine zamanında kavuşamazlar. Kurum bu hususu tanzim eden yönetmeliğini, teşkilât ve nizamını sık sık değiştirir. Ve kooperatifler sık sık bu nizama ve şekle uymak zaruretinde kalır ve dolayısıyla inşaat pahalıya mal olur. Böylece Kurumun kredi tanzimindeki ataletinden bizatihi Emlâk Kredi Bankası istifade eder. Milyonları alır, işletir. Kooperatifin ihtiyacını iki ay geç verir. Kooperatif idaresi işçi üyelere karşı bir şey yapamamanın sıkıntısı içinde Kurumun kapasitesini aşandırmaktan başka bir şey yapamaz

Bu kanun münasebetiyle Çalışma Bakan'lığı ve İşçi Sigortaları Kurumunun bilhassa dikkatini şu noktaya çekmek isterim : Artık sık sık talimatname değiştirmelidir. Kurum işçi yapı kooperatifleri ile birlikte çalışmalıdır. İş muntakalarının imar plânlarına göre muayyen mesken tipleri tesbit edilmeli ve işçiler hakikaten neuz ve gayelerine uygun meskene kavuşmalıdırlar.

Sanayi kredisi konusu da hassastır. Bu krediden faydalanmak isteyen sanayici üzerinde dikkatle durulmalıdır. Zira, senelerden beri çalışan, plânçosunu hep zararla kapatan, hiçbir devre kâr etmemesine rağmen faaliyetini devam ettiren, en küçük piyasa hareketi karşısında işçisini toplu halde çıkartan, iş yerinde çalışan işçilere hiçbir zaman huzur telkin etmeyen sözde sanayiciler vardır. Bu tipler Türk Sanayi hayatının, başının belâsıdırlar.

Bu kredinin tevziinden bu tipler faydalandırılmamalıdır.

Ayrıca mesken kredilerinin içinde arsa kredisinin dâhil olup olmadığını da öğrenmek istiyorum. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Başka söz isteyen.. Komisyonun bir mütalâası var mı?

Fehmi Alpaslan, buyurun.

FEHMİ ALPASLAN — Efendim, bendeniz bu tasarımı hakikaten İşçi Sigortaları Kurumunun çalışmaları için lüzumlu ve zaruri telâkki ediyorum. Yalnız değişen 20 nci maddenin (D) bendinde «Sanayi sektörüne 1 nci dereceden gayrimenkul ipotegi mukabilinde ve gayrimenkul değerinin âzami % 35 ine kadar en çok 5 yıl vâde ile ikrazda bulunmak suretiyle işletebilir.» Bu durum karşısında sanayi erbabına verilecek kredi, ancak büyük gayrimenkul sahibi olanlara hasrî tahsis etme vaziyetinde olacaktır. Daima adam beş on kuruş alacak ama bunun karşılığında o paranın üç misli değerinde gayrimenkul bulacak ve ipotek ettirecek. Bunun için de büyük masraf ihtiyar edecek ve ondan sonra % 35 karşılığında kredi alacak. Buradaki % 35 nisbetinin % 70 e çıkarılması hususunda bir önerge veriyorum. Kabulünü arz ve rica ederim.

BAŞKAN — Çalışma Bakanı.

ÇALIŞMA BAKANI CAHİT TALAS — Sayın Başkan, sayın arkadaşlar; Bahir Ersoy arkadaşımın söylediği iki noktayı tavzih etmek istiyorum :

Birincisi; bu kredilerin tevziinde bilhassa çok hassas dayanılması,

İkincisi; işçi meskenleri konusunda vâkı olan bazı iyi işlememezlükler yüzünden vâkı sıkıntıların izahıdır.

Dünkü konuşmamda da söylediğim gibi, bu kredilerin tevziinde hususiyetle hassas davranılacaktır ve bu kredilerin memlekete hakikaten faydalı olmasına çalışılacak, alındığı zaman rantabilitesinin devam edeceğine inanılan işletmelere verilecektir. Yoksa iyi işletme tesis etmemiş ve mâzide mütemediyen zarar etmiş olan müesseselere bu nevi kredilerin verilmesi mevzuubahis değildir.

İkinci nokta; hakikaten işçi meskenleri İşçi Sigortaları Kurumunun üzerinde hassasiyetle durduğu bir mevzudur ve 1961 yılında bu meskenler için kooperatifler yoluyla tahsis edilen miktar 100 milyon lirayı bulmaktadır. Bu, şimdiye kadarki tahsislerin en yükseğini teşkil etmektedir. İşçi sigortalariyle bu kooperatiflerin münasebetleri Emlâk Kredi Bankası vasıtasıyla olmaktadır. Bu hususta bazı güçlükler mâruz kalınıyor, ıslahı lâzımdır. Şimdi Kurumla kooperatifler arasında yeni bir iş birliği sistemine gitmek tasavvurundayız ve bu yolda çalışmalar yapılmaktadır. Ümid ediyoruz ki, ortaya koyacağımız sistem hem işçilerimizi, hem de Çalışma Bakanlığı ve Kurumu tatmin edecek bir netice verecektir.

Bilhassa şunu ifade edeyim ki, hâsıl olan güçlükler bizim de bertaraf edilmesini istediğimiz güçlüklerdir. Fakat bunlar Türkiye'nin her tarafına yayılmış olan kooperatiflerin birbirlerinden ayrı olan mütemedi isteklerinden dolayı hâsıl olmaktadır.

Arsa kredisi mevzuu, şimdilik mesken kredisi için ayrılmış olan yekûnun içerisine dâhil değildir. Fakat tesis etmek istediğimiz sistemle ayrıca arsa kredisi mevzuunun mülâhaza edilmesini düşünmekteyiz.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Başka söz isteyen yok. Madde hakkında verilmiş bir önerge var, okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

1 nci madde ile değiştirilen 2 nci maddenin (d) bendinin aşağıdaki gibi değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Fehmi Alpaslan

d) Sanayi sektörüne işletme kredisi olarak kullanılmak üzere birinci dereceden gayrimenkul ipotegi karşılığında ve gayrimenkul değerinin en çok % 70 ine kadar en çok (5) yıl vâde ile ikrazda bulunmak.

BAŞKAN — Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ SAİT NACİ ERGİN — Muhterem arkadaşlar; % 35 nisbeti umumiyetle bankalar tarafından kabul edilmiş ve tatbik edilmekte olan bir nisbettir. Binaenaleyh, Hükümet teklifinde olduğu gibi çalışma Komisyonunuz ve Karma Komisyonunu bu % 35 nisbetini değiştirme yoluna gitmemiştir. Bu suretle elli milyonla limitli olan bir fondan daha çok müessese istifade edecek ve ikrazda bulunurken daha emin teminat karşılığı göstermiş olacaktır. Bankaların bu hususta tatbik ettiği usulü aynen burada da tatbik etmeyi komisyonunuz uygun görmüştür. Bundan dolayı önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılmıyor. Önergeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Reddedilmiştir. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici madde :

Geçici Madde 1. — Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından Ankara'da inşa ettirilecek veya satın alınacak Genel Merkez binası için, İşçi Sigortaları Kurumunca, gayrimenkulün birinci derecede ipotegi karşılığında ve değerinin % 90 ı nisbetinde, 20 sene vâde ile 1 500 000 liraya kadar ikrazda bulunulabilir.

BAŞKAN — Coşkun Kırca.

COŞKUN KIRCA — Muhterem arkadaşlar, bu madde hakkında, Sayın Enver Ziya Karal, Ragıp Sarıca, Bahri Savcı, Âmil Artus, Muammer Aksoy ve bendeniz bir takrir takdim etmiş bulunuyoruz.

Evvelâ şunu arz edeyim ki, mevcut tek iş Konfederasyonuna bir buçuk milyon liralık bina ahımı veya yapımı için para verilmesine, ikrazda bulunulmasına muhalefet etmek için bu önergeyi takdim etmiş değiliz. Buna itiraz etmiyoruz. Ama bu ikrazın çok daha umumi bir zemin üzerinde yapılmasını sağlamak gayesindeyiz.

Meseleyi şu şekilde arz edeyim. Evvelâ sendikacılık prensipleri bakımından. Muhterem arkadaşlar, Devletin en büyük iş veren olduğu ve çok uzun bir zaman için bu vasfını muhafaza et-

mesi lâzım gelen bir memlekette, sendikacılığın ne bugün, ne de yarın Devletten ve kamu müesseselerinden yardım kabul etmemesi lâzımdır. Aksi halde, sendikalar en büyük iş verenin tesiri altında kalırlar. Bu yola sapan bir sendikacılık hakiki sendikacılık değildir. Muhakkak ki, Devletten yardım görmiyen, kamu tüzel kişilerinden yardım almıyan sendikalar gelişmede güçlüklerle karşılaşırlar. Ancak bu güçlükler içersinde yuğrulan bir sendikadır ki, haddi zatında işçi kütlesini en hakiki, en sağlam bir şekilde temsile lâayık bir sendika olacaktır. Bu esastan hareket edilmiş olduğu içindir ki, pek muhterem Çalışma Komisyonu Başkanı Halil Sezai Erkut Beyefendi bâzı arkadaşlarıyla beraber, eski Türkiye Büyük Millet Meclisine takdim ettiği bir kanun teklifinin 24 ncü maddesinin 2 nci bendinde aynen şöyle diyorlardı :

«Umumi, müllhak ve hususi bütçeli idarelerle mahallî idareler ve muhtarlıklar ve bunlara bağlı sâbit ve mütedavil sermayeli müesseseler, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek sureti ile kurulan iktisadî teşekkül ve müesseselerle sermayelerinde Devletin iştiraki bulunan bankalar, 5590 sayılı Kanuna tâbi odalar ve borsalarla meslekî teşekküller dâhil olmak üzere hususi kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküller, bu bendde zikredilen idare, teşekkül ve bankalar tarafından sermayesinin yarısından fazlasına iştirak sureti ile kurulan teşekküllerle bunların aynı nisbette iştiraki ile vücut bulan müesseseler, işbu Kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere her hangi bir şekilde malî yardım ve teberruda bulunamazlar.»

Bu maddenin teklif edilmesinde iki maksat güdülmüştür :

1. Modern siyaset ilmi gösterir ki; demokratik her rejimde o rejimin vazgeçilmez bir unsuru olan siyasi partiler daima meslekî teşekküllere sızmaya çalışacaklardır. Bu realitenin önüne geçmeye aslında imkân yoktur. Ancak, bunun mahzurlarını türlü yollardan hafifletmek mümkündür. İşte, bu realite muvacesesinde, biz Devlete ve kamu tüzel kişilerine, yardım veyahut yardım etme yoluyla, sendikalara ve onların üst teşekküllerine tesir etmek imkânını verirsek, bu, prensip itibariyle, doğru bir hareket olmaz. İktidarın bu yollardan kolaylıkla müstakil sendikalara tesir etmesi ihtimalini gözlerimizden uzak tutmamalıyız.

2. Devlet ve İşçi Sigortaları gibi kamu kurumları Devletin en büyük iş veren olması itibarıyla karşılarında sendikalarımızı talepçi olarak bulacaklardır. İşçi Sigortaları Kurumu kanunla kurulmuş olup bir âmme vazifesi görmektedir. Bu vazifesi dolayısıyla bir nevi sosyal sigorta sistemi tatbik ederken, bunun matluba ve kanuna uygun olarak yapılıp yapılmadığı hususunda sendikalar bu kurumun bellibaşlı murakibi olmak durumundadırlar; bu sebeptendir ki, bu kamu teşekküllerinden malî yardım almamalıdırlar; aksi takdirde, malî yardımın cazibesinin tesiri altında kalarak, bu murakabe vazifelerini ihmale temayül ederler. Devletin en büyük iş veren olduğu memleketlerde, sendikalar ancak bu esaslar üzerine kurulmak suretiyledir ki, her türlü siyasi baskıdan uzak olarak çalışabilirler. Sendikacılık ancak bu esaslar üzerinde sağlam olarak yürüyebilir.

Muhterem arkadaşlarım, bununla beraber, şunu kabul etmek lâzımdır ki, burada derpiş edilen prensibin bâzı mâkul istisnaları da olabilir.

Sözlerim yanlış anlaşılmasın, Konfederasyona kredi verilmesinin aleyhinde değilim. Zira, bahse konu yardım bir defaya mahsus olmak üzere ve belli bir iş için yapılacaktır. Ancak, diğer bir mesele daha karşımıza çıkmaktadır. O da şudur :

Yeni Anayasamızın 12 nci maddesi muvacehesinde eşitlik esasına riayet zaruridir. Mevcut mevzuatımız ve bundan sonraki mevzuatımız muhtelif işçi konfederasyonlarının kurulmasına cevaz verir ve verecektir. Bugün bir tek işçi konfederasyonumuz mevcuttur diye ilerde başka işçi konfederasyonlarının kurulmayacağı faraziyesinden hareket etmemiz doğru olmaz. Ben şahsan şunu temenni ederim ki, bütün işçiler bir tek teşekkül içinde temsil edilsin ve bu teşekkül bugünkü Türk - İş Konfederasyonu olsun. Fakat, tatbikatta, bu böyle olmayabilir. Bu böyle olduğu içindir ki, başka konfederasyonların durumunu unutmamak lâzımdır. Bu konfederasyona dâhil olan arkadaşlarımızla şahsan, kalben beraber olmakla beraber, şunu da unutmamak zorundayız ki, halen bu konfederasyona dâhil olmıyan sendikalar mevcuttur. Kanunen muayyen bir teşekküle bu işin inhisar ettirilmesini doğru görmedik. Maddenin, küçük konfederasyonların kurulmasını teşvik edici bir mahiyet taşımaksızın, mevcut konfederasyonun ge-

nel merkezi olarak bina alınması için ikrazda bulunulmasına eşitlik esasına aykırı olmayacak bir tarzda imkân verecek şekilde kaleme alınması yerinde olur. Aksi halde yeni Anayasamızın 12 nci maddesi ortadayken, şu veya bu yoldan bu geçici madde aleyhine Anayasa Mahkemesine başvurulması suretiyle paranın İşçi Sigortaları Kurumuna geri ödetilmesi mevzuabahsolabilir. Bu ihtimal, takriri veren arkadaşlarımızı endişeye sevk etmiştir. Diyoruz ki, bir objektif statü ve kıstaslar dâhilinde bu para kendilerine verilsin. Meclis kararıyla maaş bağlanması gibi bir ihsan şeklinde değil, hukuki zemini sağlam bir tarzda verilsin ve bu para şu veya bu rakip teşekkülün kıskırtmasıyla geri alınmasın. Bu bakımdan takririmizin kabulünü istirham ediyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu kanuna iki madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarisının Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci Üyelerden mürekkep Karma Komisyon tarafından değiştirilmiş olan metninde yer alan 1 nci geçici maddenin, 9 Temmuz 1961 tarihli ve 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 12 nci maddesine uygun bir tarzda değiştirilmesini ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonuna yapılması derpiş edilen ikrazın, böylelikle, eşitlik ilkesine uygun ve emin bir şekilde yapılabilmesini teminen, işbu tâdil önergemizin oya konmasını arz ve teklif ederiz :

«Geçici madde 1. — Sendika üyesi işçilerinin en az yüzde 40 ını temsil ettiğini Çalışma Bakanlığından alacağı bir belge ile tevsik eden İşçi Konfederasyonlarına, İşçi Sigortaları Kurumu, Ankara'da bir genel merkez binası yapımı veya alımı için, gayrimenkulün birinci derecede ipotegi karşılığında ve değerinin yüzde 90 ı nisbetinde, en çok 20 yıl vâde ile 1 500 000 liraya kadar ikrazda bulunabilir.»

Enver Ziya Karal

Ragıp Sarıca

Bahri Sıvci

Muammer Aksoy

Âmil Artus

Coşkun Kırcı

BAŞKAN — Komisyon.

KOMİSYON ADINA SAİT NACİ ERGİN

— Muhterem arkadaşlar, prensip itibariyle sigortanın parasiyle genel merkezde binalar yaptırılması hususuna komisyonumuz mütemayil değildir. Bize verilen izahata göre Türkiye'de İşçi Sigortaları Konfederasyonu bütün Türk işçilerini temsil etmektedir. Bunun dışında, eğer bundan sonra kurulacak konfederasyonlara bu hak tanındığı takdirde bu madde geçici madde olmaktan çıkar, daimî bir madde olur gider. Buna komisyonunuz, İşçi Sigortalarına ait paraların genel merkez binalarına tevcih edilmemesi bakımından razı değildir. Biz bir Anayasa ihtisas komisyonu değiliz. Fakat bu mesele üzerinde durmamış da değiliz. Hakikatte bu kanunla yapılan bir ikrazdır ve Anayasanın 12 nci maddesine mugayir düşmesi gerekir. Fakat eğer böyle bir ihtimal vârit ise bunu daha salâhiyetli olan bir Anayasa Komisyonuna havale etmek uygun olur. Şayet o komisyon Anayasaya mugayirdir derse, daimî bir hüküm tesisi suretiyle sigorta paralarını genel merkez binalarına tevcih etmekten se komisyonunuz bu geçici maddenin kaldırılmasını tercih eder.

BAŞKAN — Çalışma Bakanı.

ÇALIŞMA BAKANI CAHİT TALAS —

Muhterem arkadaşlar, bu geçici maddenin Anayasanın 12 nci maddesine nasıl muhalif olduğunu ben şahsen bir türlü anlayamadım. Bu geçici madde ile yalnız bir konfederasyona bir defaya mahsus olmak üzere bir miktar kredi verilmektedir.

İkincisi, eğer teklif edilen madde kabul edilirse, Türkiye'de işçileri en yüksek kademedede temsil etmekte olan müesseselerin tecezzi etmesi ihtimali vardır ve bilhassa bundan sonra siyasi partiler geniş ölçüde işçi teşekküllerine sızma temayülü gösterecekler ve gayet tabii olarak işçiler arasında ayrı temayülde insanlar bulunacaktır. Durum böyle olunca, ilerde binden fazla konfederasyonun kurulması mümkün olabilecektir. Bu durum karşısında işçilerin meslekî ve ekonomik menfaatlerini müdafaa etmesi lâzımgelen müesseselerin dağılımları, bölünmeleri ile karşılaşabiliriz ki bunun iyi bir yol olmadığı aşîkârdır.

Şimdi yapılan yardım, Devletin her hangi bir yardımcı mahiyetinde olmamaktadır. Yapı-

lan yardım ipotek karşılığında borç olup ilerde ödenecektir. Hemen şunu da ilâve edeyim ki, demokratik memleketlerde konfederasyonlar, işçileri en yüksek kademedede temsil eden müesseselere Devlet yardım yapabilmektedir. Nitekim İsviçre'de işçileri en yüksek kademedede temsil eden teşekküle Devlet yardım yapmaktadır. Yalnız bu durum Türkiye'de şimdilik tesbit ve derpiş etmekte olduğumuz hükümle aynı mahiyeti arz etmektedir. Hüküm bir istisna mahiyeti arz etmektedir.

Bu hususu belirttikten sonra şuna işaret edeyim ki, gelişme istidadı içinde olan Türk sendikacılığını en yüksek kademedede temsil etmekte olan bir teşekkülün müstakil bir binaya sahibolması ve bu bina içinde daha da gelişme imkânları elde etmesi hepimizin arzu ettiği bir keyfiyettir. Bu itibarla komisyonun kabul etmiş olduğu ve bizim de uygun gördüğümüz maddenin yalnız Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonuna inhisar etmesi gerekir. Başka memleketlerde birçok konfederasyonlar mevcuttur. Fakat bu dağılıklığın sebepleri ayrıdır. Din, doktrin ve siyasi görüş farkları bu bölünmelere başka yönlerden yol açmıştır. Halen bütün dünyadaki temayül teke doğru geçmektedir. İngiltere'de tekdir, İsviçre'de tekdir, Amerika'da iki idi, birleşmiştir. Temayül böyle iken geçici maddedeki hükmü genişletici ve teşkilâtın dağılıklığını âdeta teşvik edici bir teklifte bulunmak hence doğru değildir. Onun için komisyonun teklif ettiği maddenin aynen kabulünü arz ve teklif eylerim. (Alkışlar)

BAŞKAN — İsmail İnan.

İSMAİL İNAN — Muhterem arkadaşlar, Coşkun Kırcı arkadaşımızın kanun üzerinde ileri sürdüğü mütalâalar dolayısıyla huzurunuza çıkmaya mecbur oldum. Coşkun Kırcı arkadaşımız konfederasyona tahsis edilmesi lâzımgelen paranın sendikaların hüviyetini ihlâl edeceğini yani sendikaların içine siyasi sızmalar olacağını ileri sürmektedir. Devlet yardımı küllolarak mütalâa edilir. Yani maksatlı yapılan yardımlarla Devlet himayesini birbirinden ayırmak lâzımdır. Şimdi Devletin yardımı kendilerinin kastedtiği mânada değildir.

Şunu hemen ilâve edeyim ki, sendikaların, siyasi partilerin ve iktidarların oyunağı haline getirilmesi çok tehlikeli bir durum yaratabilir. Fakat buna rağmen Devlet yardımı olma-

dan sendikaların kurulması ve gelişmesi mümkün değildir. Nitekim Rusya'da serbest sendika var mıdır? Demokrat memleketlerde aynı istikamette emsal gösterilebilir. Ama kendilerinin tarif ettiği istikamette değildir. Sendikaların inkişaf ve gelişmesini hayatımızı düzenleyen unsurlar arasında kabul etmek icabeder. Mesele böyle olunca, para niçin isteniyor, bir kere onun üzerinde duralım. Türkiye İşçi Konfederasyonu millî bir teşekküldür. Ona yardım yapmak ve programının tahakkukunu sağlamak memleket menfaatinin bir icabıdır.

Bu para ile ne yapacak konfederasyon. Bu para ile konfederasyon bir bina alacak ve kültürel faaliyetlerde bulunacak. Sendikalar geliştiği güzel hareketlere düşmekten korunacak. Yani sendikaların Devlet düzeni içinde faydalı fonksiyonlarını icra etmeleri için müspet imkânlar hazırlanacak.

Konfederasyonların çoğalması meselesine gelince, Kırcanın verdiği izahat bilhassa konfederasyonların çoğalmasını teşvik eder istikamettedir ve asıl o yoldan siyasi sızmaların yapılması mümkün olacaktır. Bu kapı açıktır. Yarın konfederasyonun ciddî tutumu, işçinin sosyal haklarını memleket menfaatleri içinde ciddiyetle savunması siyasi iktidarların hoşuna gitmiyebilir. Geçmişte olduğu gibi o zaman parti veya Hükümet tazyikleriyle birtakım türedi teşekküller kurulabilir. Bunlar yaşanılmış vakialardır ve misaller mevcuttur. Düşük iktidar başa çıkamadığı sendikalara karşı bizzat finanse ettiği yeni sendikalar kurma yoluna gitmiştir. Amerika sendikaya dâhil olmadığı halde bu sendikaların temin ettiği haklardan istifade ediyor düşüncesiyle sendikaya aidat vermesi kanunla mecburi tutulan eyaletler vardır. O halde Coşkun Kırcanın arkadaşımızın mantığına göre, Amerika'da sendikacılık yoktur demek ve işin içinden çıkmak lâzımdır.

Kendilerinin bahsettiği Halil Sezai Erkut ve arkadaşlarının 1957 senesinde hazırlamış oldukları teklifin altında benim de imzam vardır. Bu tasarımın Coşkun Kırcanın arkadaşımızın ima ettiği hususla katıyen alâkası yoktur. Oradaki gayenin dayandığı başkadır, buradaki gayenin dayandığı tamamen başkadır. Her şeyden evvel bu iki meseleyi birbirinden ayırmak lâzımdır. Konfederasyonlara girmiyen sendikalar elbette olabilir. Bugün Amerika'da 70 milyon

işçi vardır, bu işçilerden sendikalı olanları 20 küsur milyon civarındadır. Kaldı ki; bugün mevcut sendikaların % 90 ı konfederasyon içerisinde. Binaenaleyh bu noktayı nazara alarak değil. Sizden istirham ediyorum; bir teşkilâtı himaye sadedinde anlaşılmasın ama, memleketin geleceği için kendisinden büyük hizmetler beklenen ve hakikaten bu hizmetleri ifa etmek durumunda olan bu konfederasyondan bu yardım esirgenmesin. Çok iyi bir hizmet olarak tarihe geçecektir. Hepinize şimdiden teşekkür ve şükranlarımı arz ederim.

BAŞKAN — Coşkun Kırcanın.

COŞKUN KIRCA — Muhterem arkadaşlarım; öyle sanıyorum ki, çok sevgili İsmail İnancın arkadaşım biraz evvelki mâruzatımın kendisine verdiği heyecan içinde beni tamamiyle dinlemişler.

Bendeniz bu yardım, mevcut konfederasyondan esirgensin demedim; tamamen aksine, ileride tek olarak kalmasını arzu ettiğimi bilhassa belirttiğim bu konfederasyonun karşısına çıkabilecek, kendisinin tavsif ettiği tarzda birtakım teşekküllerin teşviki ile şu veya bu şekilde bu imkân iptal edilmesin, para verildiği halde geri alınmasına tevessül edilmesin, bu para kendisinin mensubolduğu ve bütün kalbimle desteklediğim konfederasyonda kalsın, dedim.

Biraz önce, sendikaların Devlet yardımı alıp almaması hususundaki mülâhazalarımı umumi bir mülâhaza olarak arz etmiş ve bu geçici maddede derpiş edilen yardıma aleyhtar olmakla beraber buna daha uygun bir şekil vermek gerektiğinden bahsettim; yoksa, kendisiyle mutabık kaldığımız genel ilkeye, bahse konu olan meselede bir istisna vaz'edilemeyeceğini söylemedim; tamamen aksine, vaz'edilemsinin mümkün ve caiz olduğunu belirttim. Binaenaleyh, benim umumi prensipler hakkındaki sözlerim, mevzu bahis yardımla ilgili sözlerim, İsmail İnancın arkadaşım tarafından olduğu gibi aksettirilmiş değildir.

Muhterem arkadaşlarım, İsmail İnancın arkadaşım sendikalara ödenen üye aidatı konusunu ele aldı, sendikaların aidat meselesi ile, şimdiki görüştüğümüz konunun hiç ilgisi yoktur.

Bir sendikalara bağlı işçiler vardır, bir de sendikalara dâhil olmayan işçiler vardır. Sendikaya dâhil olmasa bile, bazı işçiler, sendikaların yaptığı teşebbüslerden faydalanmışlar,

bâzı hak ve menfaatler elde etmişler ise, sendika üyesi olmıyan işçilerin bu haklardan istifade edebilmeleri, sendikaya bir tesanüt aidatı ödemelerine bağlı tutulabilir. Ancak, işçiye menfaat temin ediyorum diye, sendikalara kaydedilmeye işçiler zorlanamaz.

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Bakan İsviçre'den misaller verdi. Bendeniz de Holânda'dan misaller verebilirim.

Ancak, şurasını göz önünde tutmak mecburiyetindeyiz ki, işçi ile iş veren arasındaki münasebetleri Devlet iki şekilde tanzim ediyor. Çünkü, işçiler iki zümredir. Birisi sendikalara dâhil, öteki kısmı değildir. Sendikalara dâhil olanları işçi ile iş veren arasındaki münasebetler bakımından meseleleri, sendikalar yolu ile hallediliyor. Devlet, işçi ile iş veren arasındaki münasebetlerin halledilmesinde, siyasi partilerin araya girmesi yoluna tevessül edememelidir. Bu hususta Sayın İsmail İnân arkadaşımın verdiği misallere ben de iştirak ederim. Dediler ki, «Konfederasyona rakip bir konfederasyon kurmak için siyasi iktidar şu veya bu şekilde bir yola tevessül edebilir.» doğrudur. Ancak, evvelâ, bu yolun böyle bir konfederasyon kurulduktan sonra, bina yapsın diye, 1,5 milyon liralık bir yardıma inhisar ettirileceğine ihtimal veremiyorum. Bu, çok geniş bir faaliyeti istilzam eder. Pek iyi hatırlarlar ki, eski devirde Demokrat Parti zamanında her iş yerinde tek sendika olması lâzımgeldiğine dair bir kanun getirileceğini duyduğumuz zaman, beraberce üzüntü duymuştuk. Muhterem arkadaşlarım; sendikacılıkta tekçilik bir paradokstur. Sağlam bir sendikacılık elbette ki bir tek konfederasyon içinde gelişmelidir. Ancak, bu tekçilik öyle bir tekçiliktir ki, hiçbir zaman bu konfederasyon karşısında Devlet, kanun ve mevzuat dâhilinde başka bir konfederasyon kurulması imkânını selb edemez. Selb etmediği içindir ki, Bu konfederasyon tek bir konfederasyon, ama sıhhatli bir konfederasyon olarak devam ediyor. Eğer mevcut bir konfederasyonun karşısında başka bir konfederasyon kurmak imkânı kanunen mevcut iken, o konfederasyon tek olarak devam ediyorsa, o konfederasyon sıhhatli bir konfederasyondur ve öyle kalması arzu edilir. Bu bakımdan tekçiliği tercih ediyorum. Ancak, tekçiliğin Devletçe teşvik görmesi, kanun yolu

ile şu veya bu şekilde zorlanması, hür sendikacılığın esaslarına uygun olmaz.

Muhterem arkadaşlar, bu mevzuda çok sevdiğim İsmail İnân arkadaşımınla karşılaştığımdan dolayı çok müteessirim. Yarın mevcut konfederasyonun karşısına bir konfederasyon çıkarsa, mücadelede ben de kendisiyle beraber olacağım içindir ki, umumi prensibi müdafaa etmek mecburiyetindeyim. Kendisi, bugün Türk - İş Konfederasyonunun işçilerin % 90 ını temsil ettiğini söylüyor. Çok güzel; böyle olunca, bizim teklifimiz nasıl olur da, Sayın Vekilin buyurdıkları gibi, başka konfederasyonların kurulmasını teşvik için açılmış bir kapı olarak telâkki edilir?! Biz ne diyoruz? İşçilerin % 40 ı bir başka konfederasyonca temsil edilirse, o konfederasyon da kendisi için, bir genel merkez binası yapımı maksadiyle para alabilsin, diyoruz. Haddizatında böyle bir konfederasyonun kurulmasını arzu da etmiyoruz, lüzum da görmüyoruz. Şu halde teklifimiz sendikacılıkta rekabet içinde tekliği teşvik esasına aykırı değildir.

Bugün, konfederasyonun temsil ettiği işçi adedi % 90 dendi. Bir arkadaşımız da, % 60 tan fazla diyor. Demek ki, yeni bir konfederasyonun, işçilerin % 40 ını temsil ediyorum, demesine imkân kalmıyacaktır. Bunun tahakkuku da çok güçtür. Ama, biz, kolay kolay kurulması düşünülmesi de, Anayasa muvacehesinde eşitlik prensibini objektif bir statünün şartları içinde eşitlik ilkesini mevzuubahsediyoruz. Faraza, şu veya bu sebeple, mevcut işçilerin % 40 ını temsil eden bir konfederasyon kurulursa, bu durumda ne olacak? Elbette ona da aynı şekilde yardım yapmak, merkez binalarını inşa etmelerine yardım etmek lâzımdır, aynı imkânı sağlamak lâzımdır.

Binaenaleyh, muhterem arkadaşlarım, biz sadece prensipler üzerinde duruyoruz. Târizler bu bakımdan asla doğru değildir.

Bir de şunu ilâve edeyim : Biz ne dedik? Dedik ki, ilerde, böyle, ikinci bir teşekkül kurulabilir, kurulan teşekküle aynı şekilde yardım edilmezse, o zaman iptal bahis konusu olabilir; Anayasaya aykırılık bakımından. Biz bu tehlikeyi bertaraf etmek istiyoruz. Böylelikle, bu paranın geri alınmıyacağı neticesini doğurmayacak bir hal çaresine varmak istiyoruz. Bizim teklifimiz kabul edilirse, kredi bir tek

müesseseye inayet kabilinden verilmiş bir yardım olarak değil, objektif kıstaslara göre verilebilecektir. Zannedersem bu suretle, mak-sadımız daha iyi anlaşılmiş oluyor. Öyle umarım ki, bundan sonra, İsmail İnan arkadaşım beni, sendikacılık prensiplerine aykırı hareket etmekle veya büyük mantıksızlıklar içine düş-mekle itham etmeyecektir.

BAŞKAN — Ragıp Sarıca.

RAGIP SARICA — Pek muhterem arkadaş-larım; huzuruza sunduğumuz takrir işçi hakları üzerinde en fazla hassasiyetle durul-ması lâzımgelen bir hususu işaret ediyor. Bu husus Anayasa Komisyonundaki bâzı arkadaş-larımızın verdikleri fikir ve ifadelerden de mülhemdir. Bu itibarla takrir sahiplerinin hiç değilse sosyal işçi haklarına riayetkâr ve onun müdafii oldukları ve takrirlerini kendi iyi ni-yetlerinin bir neticesi bulunduğunun kabul edil-mesini işçi arkadaşlardan bilhassa istirham ederim. Bendeniz bu takriri, kendi nâciz an-layışım ile müdafaaya çalışacağım, Sayın Kı-rca'nın pek müdellel, ilmî sözlerine bendeniz de kendi zaviyemden, kendi mucip sebeplerimi katacağım.

Bu takriri imzalayan çok sevgili arkadaşla-rım, tahmin ediyorum ki şu noktadan hareket etmişlerdir :

1. Anayasa ile tanzim edilmiş bulunan sen-dika hürriyeti yanında Anayasa ile tanzim edilmiş olan eşitlik esasını göz önünde tutarak, bu kanunda geçici de olsa, bir hüküm sevk edilmesi,

2. Sendika birlikleri konfederasyonlarında eşitliğin sağlanması.

Bu iki hukuki gayeyi göz önünde tutarak istedik ki, bu geçici madde ile, formülü itiba-riyle dahi olsa, şu iki esas, yani sendika kur-ma hürriyeti ve eşitliğin zedelenmemesi temin edilmiş.

Gayemizin, niyetimizin, bütün kaygımızın bu olduğunu böylece belirttikten sonra mese-leyi biraz daha deşmeme müsaadelerinizi istir-ham ederim.

Sendika kurma hürriyeti alt kademede de, üst kademede de asla fark gözetmeksizin, her işçinin, istediği nisbet ve miktarda ve işçi hak-larını Devletin gözetmesi muvacehesinde, işçi haklarını temin için, işçilerin istediği kadar

sendika kurma, federasyon kurma, konfederas-yon kurma hürriyetidir.

Hattâ, kendi eserlerinden, ilmî çalışmala-rından daha İstanbul'da sosyal haklar üzerin-de çalışırken, faydalanmışım. Birçok arka-daşlarımla, Sayın Çalışma Bakanı arkadaşımı-zın eserlerinden bu konuyu okumuştum. Bu eserlerinde sendika, federasyon ve konfede-rasyon kurma hürriyetinin esas olduğu husu-sunda, pek haklı olarak sarahat vardı.

Arkadaşlar, bizim Anayasamızın 46 ncı mad-desinde, sendika kurma hürriyeti tensibedil-miştir. İşçiler serbest iradeleri ile sendika ku-rabileceklerdir. İş evvelâ bu noktadan almak lâzımgelirse, yeni Anayasamızın 46 ncı mad-desi dâhilinde sendika kurma hürriyeti bir hak olarak kabul edildiğine göre, acaba işçi muhiti kendi iradesiyle tek konfederasyon esasını mı benimsesinler. Yoksa mütaaddit birkaç konfe-derasyonu mu kabul etsinler. İşçi âlemini tek yere angaje edecek şekilde, bir hukuki konu-yu vaz'a kimsenin yetkili olmadığı kanaatin-deyim. Konfederasyon, sendika kurma hürri-yetinin bir devamı olduğuna göre, bugün şu veya bu sebeple tek konfederasyonla karşıla-şmamız mümkün olabilir. Anayasanın hürriyet anlayışına girdiği anda çeşitli konfederasyon-la karşılaşmamız mümkün ve muhtemeldir. Hu-kukan bunu ele alarak bu asla mümkün de-ğildir diyebilecek miyiz? Fayda bakımından pek Muhterem Çalışma Bakanımızın tek kon-federasyonu teşvik etmesi lüzumunu kabul et-sem dahi kendi hesabıma başkalarının menfaat kıstaslarını, oportiniyeti, onlar namına ve he-sabına yani işçiler hesabına benimsememe el-betteki yetkim yoktur. Menfaatler nevi iktiza ettiriyorsa buna tevessül etmeleri işçilere ait bir hak olduğundan, işçinin konfederasyon kurmak, sendika vücuda getirmek hakkı ol-duğuna göre, yeğâne söz sahibi de işçilerin kendileridir. Bugün sendika veya konfederas-yon dışında kalmış bulunan işçilerin, bilfarz kurulaacak olan Çelik Sanayii işçilerinin bir konfederasyon kurması mümkündür. Son za-manlarda kabul edilen kanunları göz önüne ala-rak arz ediyorum. İş âleminin serbest iradesi ile ortaya çıkacak menfaati ne ise, konfederas-yon kurmakla bu menfaat tekevvün eder.

Bâzı mülâhazalar arasında politikanın sız-

ması ve saire gibi noktai nazarlar serd edildi. Bendeniz kendi hesabıma bu hususu takrimde nazarı itibara almadım. Nasıl alabilirdim ki, 46 ncı madde, Sayın İsmail İnan arkadaşımızın söylediklerinin hilâfına, sendikada demokratik teşkilât ve esasların cari olacağını kabul etmiştir Bunların tüzükleri, yönetimi ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz. Binaenaleyh yarınki sendika, sendika birlikleri ve konfederasyonlarımız ile kıyas edilerek mütalâa etmemek ve onların hiçbir suretle antidemokratik olabileceğini düşünmemek icabeder. Yarın aynı gaye ile kurulmuş konfederasyonlar olacaktır. Federasyonlar, sendikalar, kendi üyelerini demokratik anlayışla mücehhez bir hale getirecekler ve bu sendikalar, federasyonlar, kendi gayelerini tahakkuk ettirebilmek için konfederasyon kurabileceklerdir, bunu normal kabul etmemiz gerekir.

Yardım hususunda gene Sayın Çalışma Bakanı arkadaşımız, çok kıymetli eserlerinde Devletin kamu fonundan sendikalara yardımını lüzumlu ve gerekli görmektedir. Bu hususlarda titizlikle durmaktadır. Kıymetli âlim arkadaşımız eserlerinde diyorlar ki, böyle kamu fonundan sendikalara yardım yaparken objektif birtakım kıstaslara ihtiyaç vardır. Çünkü yardımı Devlet yapacaktır. Az veya çok, tercihler işin içine girmemelidir. Bir kıstas, bir ölçü yardımın şekline hâkim olmalıdır.

Şimdi arkadaşlarım, bizim takririmizde sunduğumuz formül de, munhasıran arkadaşımızın fikirlerine uygun bir şekilde objektif bir kıstasın sağlanmasına mâtuftur. Hükümetin teklifinde bu geçici birinci madde yoktu, sonradan ilâve edilmiştir. Bir Devlet kurumu bir yardım yaparken, eşitlik ve rüçhan hususunda ayrı bir seçim yapmasın. Hükümete hiçbir takdir yetkisi vermeksizin, Kırcı arkadaşımızın belirttikleri gibi, birtakım yüzde kıstaslarıyla, meselâ yüzde 40 gibi, bütün konfederasyonlara aynı olmak suretiyle, objektif bir kıstas getirmek gayretine bir delil vermektedir. Diğer memleketlerde Sayın Başkan arkadaşımızın verdikleri misallerdekini de kabul etmeliğimiz gerekir. Çeşitli memleketler, tek konfederasyon, vahdet esasını kabul ederler. Çeşitli mütaaddit konfederasyonu kabul edenler de var. Fakat nâçizane kanaatimece ve çizméden yukarı çıkmıyarak diyebilirim ki, münferit olarak bir hukuki nizamda işçi hakla-

rının yer aldığına inanmam. Bir hukukçu olarak bu mevzularda bendeniz tek konfederasyon mu, mütaaddit konfederasyon mu olacağı hususunda karar verme yetkisini işin âlimlerine bırakıyorum. Bazan ayrılmış, bazan birleşmişler ve fakat devletler tamamen bitaraf rol almışlardır, Bu kaynaşma ve birleşmenin mütaaddit şekli vardır. Binaenaleyh, işçi âlemine sonsuz bir güven besliyen nâçiz bir hukukçu arkadaşımız olarak arz edeyim ki, tek konfederasyon mu, muhtemelen mütaaddit konfederasyon mu? Bu hususun iş âleminin değerli işçi üyelerine terk edilmekten başka çaresi yoktur. Mesele bir formülün tesbitinden ibarettir. Tasarıdaki formül âdeta tek ve yegâne bir konfederasyon sanki, daimî olarak mevcut olacaktı gibi bir faraziyeeye dayanıyor. Bizimki, muhayyel de olsa Anayasanın 46 ncı maddesine ve diğer alâkalı hükümlerine tevfikân çeşitli konfederasyonların kurulabileceği ihtimalini göz önünde tutarak umumi prensibi şimdi derpiş etmekten ibarettir. Eşitlikle ilgisi vardır. Eşitlik, bildiğimiz gibi, aynı durumda olanlara aynı muameleyi tatbik etmek demektir. Kablet - tarih zamandan beri eşitliğin tarifi budur. Eşitliği tatbik etmek demek, bilhassa Devlet olarak, eşit imkânlar sağlamaktır.

Başınızı ağrıttım. İçimde ukde olan bu takririni vermekle işçilere bir sempati değil de, âdeta pejoratif bir nazar atfettiğimiz hissi hâsil oldu. Yoksa Sayın Kırcı arkadaşımızın ilmi ve teknik izahı, meselenin izahı için kâfi idi. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Buyurun, Çalışma Bakanı.

ÇALIŞMA BAKANI CAHİT TALAS — Efendim, benim mâruzatım kısa olacaktır. Bu geçici madde Hükümetin teklifinde mevcut değildi. Çalışma Komisyonu tasarımı görüşürken, bu geçici maddeyi ilâve etmiş. Karma Komisyon da bu geçici maddeyi kabul ederek huzurunuzla getirmiştir. Gerek Çalışma Komisyonunda görüşülürken, gerekse Karma Komisyonda görüşülürken, bu geçici maddeye Hükümet itiraz etmedi. Sebebi şu : Bunun istisnai bir muamele olduğuna ve yalnız bir müesseseye verileceğini düşündü. Şümulü olmayacağını, sadece mevzu bahis müesseseye aidolacağını düşünerek kabul etti.

Teklif üzerinde yapılan ilmi münakaşalara, fikirlere hürmet ederim. Her fikir hürmete şayandır. Ancak, teklif edilen formülle sadece bir müesseseye verilmektedir. İlerde başka konfede-

rasyon teşkil edilirse, mademki sendika hürriyeti vardır. O zaman ne olacak, deniyor. Hükümet olarak biz bunu düşünmedik. Sadece mevcut konfederasyon için uygun gördük. Başkasına şümulü yoktur.

Diğer memleketlerin bâzılarında olduğu gibi konfederasyonlar çoğalabilir. İlerde bir konfederasyon kurulur, ben işçilerin % 40 ını temsil ediyorum, diye ispat eder. İşçi Sigortaları Kurumundan bir miktar yardım isteyebilir. Ona da muayyen bir yardım yapmak zarureti meydana gelebilir. Biraz önce dediğim gibi, bu yardım istisnaidir. Bir müesseseye inhisar ettiği için kabul ettik. Şümulü bir şekil olursa o zaman bu mahzurlu olur. Bu yol açılırsa, o zaman bu yoldan istifade edilmeye kalkışanlar olur. Kısaca mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Halil Sezai Erkut.

HALİL SEZAI ERKUT — Çok muhterem arkadaşlarım; madde hakkında evvelce konuşuldu. Fakat, bendeniz de Sayın Kırca arkadaşımın ismen bahsettikleri ve evvelce yaptığımız bir teklifin burada ayrı mânada zikredilmesi sebebiyle ve bunu zihinlerden silmek üzere söz almış bulunuyorum. Bendeniz sendikaların devlet yardımından uzak tutulmasına inandığımı, ancak, bu mevzuu hassasiyetle mütalâa etmek ve yıllardan beri sırf kuvvetinden dolayı yardım görmekte bulunan sendikaların yardım göremeyeceklerini belirtmek isterim. O zamanda bu müesseselerin hususi durumu göz önüne alınarak, Anayasamızın burada komisyonda ve yüksek huzurunuzda konuşulduğu ve hükme bağlandığı bir sırada, elde bulunan tek müessesenin kurulması lüzumu, malî imkânlar nazarı itibara alınarak düşünülmüş ve ona göre bir hüküm konulmuştur. Biz bunu konuşurken, böyle bir teklif Hükümetten de gelmiş idi. Hükümet sözcüleri ve bakan realiteyi kabul ederek, bu müessesenin yaşamasında memleketin sosyal iş âleminin faydası olduğunu mütalâa ederek, evet demişlerdir. Binaenaleyh komisyonumuzda işçi arkadaşlarımızın ve müesseseyi temsil eden arkadaşlarımızın yerinde vâkı müracaatı üzerinde komisyonumuz bir defaya mahsus olmak üzere, geçici olarak, Yüksek Huzurunuzdan, muafık mütalâa edilerek çıkıp yürürlüğe girer girmez hemen bir bina almayı derpiş etmiştir. Ancak bir defa da tatbik edilip netice verecek olan bu yardımın bugün burada konuşulan mânada, sendi-

ka hürriyeti ve eşitlik üzerinde ele alındığı anlaşılmalıdır. Komisyon başkanı arkadaşımızın da ifade ettiği gibi böyle umumi bir hükmün burada yer almaması lâzımgelir. Esasen bu husus, Sendikalar Kanunu ile düzenlenmesi icabeden bir husustur. Komisyonda müzakeresi bitirilerek Adalet Komisyonuna verilen ve orada müzakere edilmekte olan Sendikalar Kanununda bu meseleler uzun uzadıya ve Anayasamızın ışığı altında nazara alınmıştır. Muhterem hocalarımızın, hiç şüphesiz ki, bir eser çıkarırken haksızlığa mâni olmak gibi samimî düşüncelerinden ileri geldiğini inandığım bu teklifleri üzerine bendeniz bir noktayı arz edeyim ki, bahsettikleri hürriyet ve eşitlik, bu teklifleriyle dahi sağlanamamaktadır. % 40 ın dünündeki teşekküllere değer vermek eşitliği ihlâl etmez. Bu mantıkla, bu nazariyeyle bu geçici hükmü halletmenin mümkün olmadığı kanaatindeyim. Bu mevcut müessese için yardım yapılmak istenmektedir. Çünkü bu mevcut müessese, yıllardan beri gelişmek için çabalamaktadır.

Biliyorsunuz, İhtiyarlık Sigortası Kanununun bir maddesinde, mesken ihtiyacını karşılamak için, İşçi Sigortaları Kurumunca bir fon tesis edilmiş, bunun sigortalı işçilerin yapacağı meskenlere yapılacak yardıma tahsis edilmesi hususunda bir hüküm konmuş bulunmaktadır.

İhtiyarlık Sigortası Kanununun düşündüğü bu husus çok yerinde olmuş ve işçiler münferiden veya kooperatif halinde yahut sendikaların tavassutu ile mesken fonundan istifa ettirilmişlerdir.

Ama, İşçi Sigortaları Kurumundan Sendikalar Birliği, yani burada mevzuubahsolan müessese hiç istifade ettirilmedi.

Bu konfederasyon 10 yıllık tatbikat içinde, kanuni bir teşekkül olduğu halde, hiçbir surette istifade ettirilmemiştir. Komisyonumuz bu durumu da nazarı dikkate almış, adaletsizliği gidermek maksadiyle, bu mütalâa ile geçici maddeyi tasarıya eklemek zorunda kalmıştır.

Arkadaşlar bâzı fikirler ileri sürdüler. Çalışma Bakanlığına bağlı İşçi Sigortaları Kurumunun tâbi olduğu özel hükümleri vardır, kanuni hükümlere bağlı olarak çalışır. Bu hususiyetini nazarı dikkate almak lâzımdır. Sermayesinde Devletin parası yoktur. İşçilerin ve iş verenlerin verdikleri paralardan teşekkül etmiştir. Bu para sendikalara verildiği gibi sendikaların yük-

sek teşekkülü olan konfederasyonlara ve bir defaya mahsus olmak üzere verilmesi lâzım. Daha evvel kabul buyurduğunuz maddeye göre bu teşekkülün biriktirdiği paradan 100 milyon lira sanayi sektörüne tahsis ettiğini, kendi işçilerinin biriktirdiği bu parayı yine kendilerine tahsis ederken bu teşekkülün sermayesinin gelişmesinde sermaye kadar işçilik mevzuunun da önemi olduğuna dikkatinizi çekerim. Mevcut Konfederasyonun yaşaması gibi bir istisnai lüzumu güden arkadaşların mütalâaları bugün için varit değildir. Anayasa bugün yürürlüğe girmiş olmasına rağmen konfederasyon ve federasyon olarak müracaatın olmayacağını zannediyorum. Sendikalar Kanunu yakında huzurlarınıza gelir. Anayasa hükümleri bulunabilir. Bunu eşitliği intaceden bir yardım şeklinde telâkki etmeyip istisnai durumunu nazara alarak maddenin aynen kabulünü Yüksek Heyetinizden rica ederim.

MUAMMER AKSOY — Muhterem arkadaşlar, «Cümlenin maksudu bir ama rivayet muhtelif» sözünün en güzel bir misali karşındayız. İki tarafın da istediği aynı neticedir. Fakat bir kısım arkadaşlar meseleye bir cepheden bakmakta, diğer bir kısım arkadaşlar da başka bir cepheden bakmaktadır. Bu itibarla, küçük değişikliklerle, iki tarafın da gayesine, arzusuna uygun bir formül bulmak mümkündür.

İstedığımız şu idi, Sayın Ragıp Sarıca ve Coşkun Kırca arkadaşlarımızın çok güzel ifade ettikleri gibi, Türk İşçi Birlikleri Konfederasyonuna yapılacak yardımın, ileride istisnai bir muamele gibi görünmemesini ve objektif ölçülere dayanarak yapılmış bir istikraz olmasını temin için, kanuna genel ve objektif bir kıstas konulmasını istedik. Fakat komisyon, ileride bu imkândan tekrar faydalanılmasını kabul etmemektedir. «Böyle olacak ise, ileride yeni kanun teklif edilmelidir» der. Geçici bir hükümde, devamlı bir kaidenin yer alamıyacağını belirtir.

O halde her iki tarafın da arzusunu yerine getirmek için, şöyle bir teklif yapıyorum. Teklifimizin başına «bu kanunun yayımı tarihinde mevcud olup...» ibaresini koyacak olursak, sendikaları % 40 nisbetinde sinesinde toplamış olmak gibi objektif bir şart aranacak demektir.

İsmen belli bir konfederasyon için değil, kanunun kabulü tarihinde objektif ve genel bir vasfa sahibolan konfederasyonlar için alelittlak konmuş bir hüküm bahis konusu olacaktır.

Zannediyorum ki, komisyonda bu teklife itiraz etmez. Hulâsa, tavrı veren arkadaşlarımız, ve buna itiraz edenler meseleye başka başka açılardan bakmaktadırlar. Fakat gayede muhtabakat halindedirler. Her iki tarafın görüşlerini birleştirmek, hepimizin kabul edeceği bir hal tarzı bulmak için, biraz önce yaptığım değişik teklifinde bulunuyorum. Bu yeni teklifimizin Yüksek Heyetinizce de kabul edileceğini ümid ederim.

BAŞKAN — Coşkun Kırca.

COŞKUN KIRCA — Bu izahattan sonra vazgeçtim, efendim.

BAŞKAN — Cahit Zamangil.

CAHİT ZAMANGİL — Muhterem arkadaşlarım, yeni Anayasamız, hiç olmazsa, vicdanlarımızda yürürlüğe girmiştir. Biraz evvel bir arkadaşımız teklifin Anayasaya aykırılığı iddiasında bulundu. Binaenaleyh böyle bir iddia karşısında Temsilciler Meclisinin ne gibi tepki göstereceğini, Anayasaya aykırılık meselelerini hal yolunda nasıl bir usul takibedeceğini merak ediyorum.

Bendeniz maddenin esası üzerinde konuşuyorum. Yani teklifi getirmiş olan Anayasa Komisyonuna mensup arkadaşlarımızın fikirlerinin lehinde veya aleyhinde konuşmuyacağım. Çünkü, esas konu, Anayasaya aykırılık meselesi karşısında ikinci derecededir. Yakın tarihimiz, Anayasaya aykırılık meseleleri etrafında birtakım felâket nünuneleri taşır. Bizim ortaya atılmış olan iddia karşısında nasıl bir geleneğin temelini atacağımız ve nasıl bir usule uyacağımız hususuyla umumi efkârı da alâkadar edecektir. Anayasa noktasında evvelâ bir muhtabakat hâsıl olmalıdır. Sayın Anayasacı arkadaşlarımızın evvelâ bunu halletmeleri, teknik teferruata ondan sonra girmeleri lüzumu vardır. Sayın Ragıp Sarıca arkadaşımız hakikaten Anayasaya aykırılık noktasından işin tahlilini yaptıktan sonra kendi tekliflerinin Anayasaya uygun olduğu noktasında karar kıldılar. Muammer Aksoy arkadaşımız ise sadece teklifin Anayasaya uygunluğundan bahsettiler. Teklif eğer Anayasaya aykırı ise, çok rica ediyorum, meseleyi evvelâ Anayasa meselesi olarak ortaya koyunuz. Anayasa meselesi tahtında teknik noktadan kendi teklifinize bizi imale etmeye çalışmayınız. Anayasa Komisyonunun nazif başkanı ve üyeleri olarak, meseleyi teknik sahadan çıkarıp,

Anayasaya aykırılık var mı yok mu hususunda umumi bir kanaat husulüne yardım etmeniz lâzımdır. Eğer yanlış anlamamışsam, bu yolda bir iddiada bulundunuz. Nitekim Çalışma Bakanının ilk cevabı bunu teyid etmektedir. Kanaatimce Meclis, bu gibi iddialar karşısında vaziyetini tesbit etmelidir, bu iddialar ciddi bir tartışmaya tâbi tutulmalıdır. Anayasa Komisyonunun Başkan ve bâzı üyeleri olan iddia sahipleri, iddianın ciddi olduğu hususunda şahsiyetleriyle hepimizin vicdanında bir tesir yaratmıştır. Binaenaleyh meseleyi bu noktaya irca ederek takaddümen Anayasa meselesinin halli zaruretini takdirinize arz ediyorum. Bu bakımdan, eldeki teklifler ya mevcut Anayasa Komisyonuna veya bu komisyon halen mevcut değilse, özel bir Anayasa Komisyonuna havale edilmelidir. Yani, önce usul meselesi halledilmelidir.

BAŞKAN — Buyurun Muammer Aksoy.

MUAMMER AKSOY — Muhterem arkadaşlarım, kısık sesimle sizi ikinci defa rahatsız ettiğimden özür dilerim. Cahit Zamangil arkadaşımız, hepimizce malûm tatlı ifade tarzı ile de olsa, bizi prensiplere riayet etmeyen insanlar gibi gösterdi. Bunun asla böyle olmadığını belirtmek zorundayım. Kendisinin Anayasaya aykırılık konusundaki titizliğini biliriz. Ancak, öyle zannediyorum ki, bizim mâruzatımızı kâfi derecede dikkatle dinlememişler. Eğer dikkatle dinlemiş olsalardı, fikrimizi şüphesiz ki, kolayca anlarlar; ve bize bu târizlerde bulunmazlardı: Arkadaşlar, bir hükme bir kelime ilâve edilirse, o teklif Anayasaya aykırı olabilir; bir kelime çıkarılırsa, Anayasaya uygun hale gelebilir. Nitekim, geçenlerde, hizmetlerini yedek polis olarak yapacak 300 genç hakkındaki teklife bir kelime ilâve ettik, yani «istedikleri halinde» ibaresini ekledik. İşte bu değişiklik, hükmün mahiyetine tesir etmiş; onu Anayasaya uygun bir hale getirmişti. Demek ki, hükmün Anayasaya uygunluğu veya ona derece derece aykırı olması, çok kere birkaç kelimenin girmesine veya çıkmasına bağlı olabilir. Şimdi üstünde durduğumuz mesele, Anayasanın 12 nci maddesindeki eşitlik prensibinin ihlâl edilmemesidir.

Tüzel veya gerçek kişilerin kanunlar önünde aynı objektif ölçüye göre eşit muameleye tâbi tutulması gerekir. Belli kişiler için kanun çıkarılmamalıdır. Bu mülâhaza ve endişe ile dedim ki, eğer memleket ihtiyaçları bir teşek-

küle yardımı gerektiriyorsa; bu, objektif ölçülere uyularak ulaşılan bir sonuç olduğuna göre, kanundaki formülün de o objektif ölçüyü aksettirmesi lâzımdır. Yoksa o genel ve objektif ölçülere göre ulaşılan sonuç, sübjektif bir formül halinde ifade edilirse; yani göz önünde tutulan ölçülere uygun düşen kişiler, ismen zikredilmek suretiyle kanunda kaydedilirse, eşitlik prensibine aykırı hareket edilmiş olur. «Filân konfederasyona şu yardım yapılacaktır» dersek, ilerde başka bir konfederasyon kurulduğu zaman, isterse % 3 nispetinde sendikaları temsil etsin, bu yeni teşekkül, «filân konfederasyona şu kadar yardım yapılmıştı, bana da yapılsın; yapılmıyorsa, bu kanun, Anayasa-daki eşitlik prensibini zedelemiş olur, kaldırıl-sın» diyebilecektir. Bu sebeple. «belli bir tüzel kişinin adı ile kanun çıkarmıyalım, objektif bir ölçü koyarak, hangi vasıftaki konfederasyonlara ne kadar yardım edileceğini genel olarak, eşitlik esasına uygun olarak tesbit edelim» diyoruz. Bu geleceğe de şâmil olan teklife karşı itiraz vukubulduğu, Bakanlık ve komisyon asla kabul etmediği içindir ki, yani ilerde böyle bir yardımda bulunmak gayesiyle bugünden malî hükümler konulması kesin olarak reddildiği içindir ki, «bu durum karşısında dahi eşit ve kanunun objektif ve genel olması prensibini korumak için, bugün sağlanacak yardım dahi, objektif bir ölçüye uygun düşen teşekküllere tanınmış olsun» diyoruz.

Sadece «Bugün mevcut konfederasyonlar için yardım» esası kabul edilse bile, kanunun hükmünü, Anayasaya daha uygun hale getirilmelidir. İşte onun için de, ismen «şu konfederasyon» değil, objektif ölçü ile «mevcut sendikaların şu kadarda şu kadarını sinesinde toplamış olan konfederasyon» diye genel bir formül kabul edersiniz. Bu ölçüye uygun bir teşekkül veya teşekküller varsa, onlar hakkında tatbik edilir, yoksa edilmez. Böyle bir hal suretinin, Anayasanın ruhuna ve eşitlik prensibine daha uygun olduğu şüphesizdir. Biz, «Komisyonun kabul edebildiğini, Anayasanın prensiplerine uygun şekilde formüle edelim» dedik. Mesele bundan ibarettir. Teşekkür ederim.

CAHİT ZAMANGİL — Bir Anayasa meselesi üzerindeki hassasiyeti 1961 yılı Temsilciler Meclisi hiç şüphesiz müsamaha ile karşılıyacaktır.

(Bugünkü Anayasayı uygun hale getirelim) diyorlar. Açık olmak lâzım arkadaşlar, bugünkü Anayasayı uygun hale getirelim demek; tadil ederseniz uygun olur, etmezseniz uygun değil demektir.

İkinci bir hal, ileride Anayasaya aykırı denebilir, bu yolları kapatalım, diyorlar.

Muhterem arkadaşlar, Anayasaya aykırılık meselesini halletmenin daha ciddî yolları olmak lâzımgelir. Bendeniz, komisyonun teklif ettiği gibi, meselenin Anayasaya aykırılığı mademki, vardır, var olduğu anlaşılıyor. Eğer «Anayasaya aykırı bir durum yok» diyorlarsa, o zaman meselenin teknik münakaşasına geçebiliriz. Ama, evvelâ şu usulî meseleyi halletmemiz gerekir : Bu tadil teklifi ile, Anayasaya aykırılık iddia edilmiş oluyor. İkinci beyanları ile dahi, mesele aydınlanmış değildir. Bu gibi hallerde usul nedir? Elbette, evvelâ Anayasaya aykırılık meselesi halledilmelidir. Ondan sonra teknik münakaşaya geçebiliriz.

BAŞKAN — Başka söz isteyen, yok. Önergeleri okutuyorum.

(Enver Ziya Karal ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu.)

Yüksek Başkanlığa

Önergemizdeki madde teklifinin başına aşağıdaki kelimelerin ilâvesini arz ve teklif ederiz.

«Bu kanunun yayımı tarihinde mevcud olup»

Amil Artus	Enver Ziya Karal
Bahri Savaş	Muammer Aksoy
Coşkun Kırca	Ragıp Sarıca

COŞKUN KIRCA — Önergeler birlikte okunmalı efendim.

BAŞKAN — İkisini beraber, tekrar okuyorum.

(İki önerge birleştirilerek tekrar okundu.)

BAŞKAN — Buyurun, Komisyon Sözcüsü Sait Naci Ergin.

SAİT NACİ ERGİN — Takrirdeki Bakanlar Kurulunun tâyin edeceği vergi alımıyla ve en az faiz % 3 ibaresi haricindeki kalan diğer kısımlarına komisyonumuz iltihak ediyor, efendim.

MUAMMER AKSOY — Biz de katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Tadilli gekliyle komisyona verelim, kaleme alınsın efendim.

Bu madde komisyonda yazılınca kadar gündemin ikinci maddesine geçiyorum.

2. — 146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret ve Gümrük ve Tekel komisyonları ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/78) (1)

BAŞKAN — Tümü üzerinde söz isteyen var mı efendim?

Dündar Soyer, buyurun.

DÜNDAR SOYER — Muhterem arkadaşlarım, takdim edilen bu kanun tasarısı, büyük bir kütleyi teşkil eden balık müstahsıllarının önümüzdeki av mevsiminde faydalanabilecekleri naylon balık ağlarının memleketimize, yalnız Devlet iktisadi teşekkülleri vasıtasıyla değil, bilhassa balıkçıların istifade edeceği şekilde munhasıran kendilerinin meşgul olduğu balık kooperatifleri vasıtasıyla ithaline imkân veren bir tasarıdır. Bütçe müzakerelerinden beri, balık müstahsıllarının beklediği bu kanunun çıkması Hükümetimiz tarafından, birkaç gün evvel, ek ticaret anlaşmaları ile komşu Devletlere balık satışına imkân veren ve bu suretle memleketimize döviz gelmesi imkânlarını sağlayan çalışmaları temin edecektir.

Sayın arkadaşlarım, balıkçılık bugünkü durumu ile dahi bütçemize varidat temin eden bir varlıktır. İleride mevcut imkânlar artırıldıkça husule gelecek varidatımız Devlet menfaatine, bütçe menfaatine olarak birkaç misli artacak, hem de balıkçılığımızın bu suretle büyük imkâna kavuşturulması sağlanacaktır. Kabulü için lehinde reylerinizi esirgememenizi rica edeceğim. Büyük yardımlarını gördüğümüz Hükümete, Sayın Ticaret Bakanına ve Gümrük, Tekel Bakanına müstahsıl adına ve kendi namına çok teşekkür ederim. Hüremetlerimle efendim.

BAŞKAN — Buyurun, Mehmet Göker.

MEHMET GÖKER — Efendim, bu kanun tasarısı daha evvel Ticaret Komisyonunda müza-

(1) 67 S. sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

kere ve kabul edilmişti. Geçici maddenin bazı kısımları değiştirilmişti. Karma Komisyon, Ticaret Komisyonunun tanzim ettiği geçici maddeyi kaldırmıştır. Bu sebeple söz almış bulunuyorum.

Komisyonun geçici maddesinde :

(8.12.1959 tarihli ve 641 sayılı İktisadi Koordinasyon Heyeti kararı ile Ticaret Bakanlığına tahsis edilen kotadan GİMA Türk Anonim Şirketi tarafından getirilmiş olup mezkûr Bakanlıkça balıkçılara tevzi edilecek olan 63 000 dolârlık balıkçılık malzemesi meyanında bulunan ve 30.11.1960 tarihli ve 146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 2.1.1961 tarihli ve 197 sayılı Kanunla değişik 51,01 pozisyonu ile 51,03 pozisyonuna dâhil balık ağı ipliklerinden gümrük vergileri ve ithalle ilgili diğer vergi ve resimleri henüz tahsil edilmemiş bulunanların kıymetlerinden % 5 Gümrük Vergisi alınır.)

Denilmekte idi. Başlığının bu duruma göre değiştirilmesi zaruridir. Zira balıkçılara sonradan ithal edilecek malzeme, av malzemesi için lüzumludur. Bu mevzuda bir takrir veriyorum. Nazarı dikkate alınmasını istirham ediyorum.

BAŞKAN — Tümü üzerinde başka söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi hakkında bir önerge var okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Gündemin 2 nci maddesinde yazılı «146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Kanununa bir geçici madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı»nın öncelik ve ivedilikle müzakeresini arz ve teklif ederim.

Ticaret Bakanı
Mehmet Baydur

BAŞKAN — Önergeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Efendim, bu kanunu burada bırakalım. Bundan evvelki kanunun geçici 1 nci maddesi Karma Komisyona verilmişti. Madde komisyondan geldi. okuyoruz :

Geçici Madde 1. — Bu kanunun yayımı tarihinde mevcut olup sendika üyesi işçilerin en az % 40 ını temsil ettiğini Çalışma Bakanlığından

alacağı bir belge ile tevsik eden İşçi Konfederasyonlarına İşçi Sigortaları Kurumu tarafından Ankara'da inşa ettirilecek veya satın alınacak genel merkez binası için gayrimenkulün birinci derecede ipoteği karşılığında ve değerinin % 90 ı nisbetinde 20 sene vâde ile 1 500 000 liraya kadar ikrazda bulunulabilir.

Karma K. Başkanı
Muhittin Gürün

BAŞKAN — Komisyonun bu maddesini oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz istiyen yok. Tasarının tümünü yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarı Meclisimize kabul edilmiştir.

Şimdi, gündemin 2 numarasında olan tasarının başlığı hakkında verilmiş olan önergeyi okuyoruz :

Yüksek Başkanlığa

Tasarının başlığının «Ticaret Komisyonunun» ve «Gümrük ve Tekel Komisyonunun» değiştirilişi şeklinde kabulü ve aynı komisyonlarda kabul edilen geçici maddenin şifahen izah etmiş olduğum sebeplerden tasarıya alınmasını saygı ile arz ve teklif ederim.

Mehmet Göker

BAŞKAN — Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ SAİT NACİ ERGİN — Muhterem arkadaşlarım, bu iplikler gelmiş ve gümrükten çekilmiştir. Gümrükten çekilmiş bir mal için, bir firmaya ait bir vergide makbline teşmil etmek suretiyle muafiyet tanımak veya indirme yapmak bize mümkün görülememiştir. Biz, bu maddeyi kaldırmak zarureti ile karşı karşıya kaldık. Bize bu, kanun bakımından mümkün değildir. Şunu demek istiyorum. Bir vergi muafiyeti tesis ediyoruz. Bu vergi tahakkuk etmiş, gümrükten mal çekilmiştir. Vergiyi, bir müesseseyi tasrih ederek, kaldırmak

Maliye Komisyonunuzca prensip bakımından muvafık görülmemiştir.

BAŞKAN — Mehmet Göker.

MEHMET GÖKER — Efendim, bu vergi indirme mevzuu tasarının muvakkat geçici maddesinde; (tahsil edilmemiş vergiler) şeklinde zikredilmiştir ve müesseseden ziyade bundan sonra gelen malzemeler aynı indirimli bir krediye tâbi tutulmuştur. Bu, müstahsıla satılacak malzemelerin, müstahsılın eline buradaki kadar ucuza geçmesine mâuf bir tedbirdir. Geçici maddede tahsil edilmemiş şeklinde zikrediliyor. Tahsil edilmişler ayrıdır. Bu bakımdan müstahsıldan alıp esnafın eline geçecek bu ağlar daha esaslı bir şekilde indirimli olarak balıkçılara ucuza verilecektir. Bu maksatla takririmi vermiş bulunuyorum, takdir Yüksek Heyetinizindir.

BAŞKAN — Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ SAİT NACİ ERGİN — Bu munhasıran GİMA'ya ait bir maddedir. Aynı pozisyondan gelenler daha ucuz tarife ile geleceği için GİMA'nın bunu balıkçılara pahalı satmasına imkân yoktur. Bu doğrudan doğruya GİMA'nın zararını teşkil edecektir. GİMA'nın zararını bu yoldan telâfiyi komisyonunuz uygun görmüyor.

BAŞKAN — Komisyon önergeye iştirak etmiyor, önergeyi tekrar okuyoruz :

(Mehmet Göker'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Maddeleri okuyoruz :

146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması hakkında Kanun

Madde 1. — 30 . 11 . 1960 tarihli ve 146)

sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 59.05 pozisyonunun (a) tâli pozisyonundaki (Bakanlar Kurulunca tâyin edilecek resmi bir iktisadi teşekkül tarafından getirilmek üzere Ticaret Bakanlığının izni alınmak şartıyla) kaydı kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen yok. Tasarının tümünü açık oylarınıza sunuyorum.

İLHAN ESEN — Salonda 70 kişi var. Açık oya sunulur mu?

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan arkadaşlar var mı? Dışarda olan arkadaşlara haber verdiniz mi efendim?

Oy toplama muamelesi bitmiştir.

Açık oya arz edilen; 146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucunu arz ediyorum :

Oya (128) üye iştirak etmiş, (128) kabul oyu verilmiştir. Kanunun kabulü için yeter sayı yoktur. Tasarı tekrar açık oylarınıza sunulacaktır.

Bu durum karşısında gündemin diğer maddelerine devam etme imkânı kalmıyor.

Yarın, 2 Ağustos 1961 Çarşamba günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 17,20

146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu

(Yeter sayı yoktur.)

Üye sayısı : 267
Oy verenler : 128
Kabul edenler : 128
Reddedenler : 0
Çekinseler : 0
Oya katılmıyanlar : 139
Açık üyelikler : 0

[Kabul edenler]

— A —
Lütfi Akadlı
Ali Rıza Akbıyıkoglu
Muammer Aksoy
Halil Akyavaş
Abdülkerim Akyüz
Fehmi Alpaslan
Abdurrahman Altuğ
Tahsin Argun
Vedat Arıkan
Âmil Artus
Fethi Aşkın
Doğan Avcıoğlu
Şevki Aysan

— B —
Şeref Bakşık
Cemil Sait Barlas
Kâmil Başaran
Adnan Başer
Remziye Batırbaygil
Suphi Batur
Kemalî Bayazıt
Mehmet Baydur
Rauf Bayındır
Suphi Baykam
Fahri Belen
Mehmet Raşit Beşerler
Necip Bilge
Süleyman Bilgen
Etem Boransü
Osman Bölükbaşı

— C —
Alev Coşkun
— Ç —
Behçet Kemal Çağlar

Rifat Çini
Mahmut Tekin Çullu
— D —
Hazım Dağlı
Nef'i Demirlioğlu
Erol Dilek
Mustafa Dinekli
Cevat Dursunoğlu

— E —
Bülent Ecevit
Yusuf Adil Egeli
Şükûfe Ekitler
Oktay Ekşi
Fethi Elgün
İnadettin Elmas
Abdullah Ercan
Sadi Erdem
Sait Erding
Zihni Erençin
Feridun Ergin
Sait Naci Ergin
Nedim Ergüven
Halil Sezai Erkut
Hamza Eroğlu
Bahir Ersoy
Aduan Ertanık
İlhan Esen

— F —
Bedî Feyzioğlu
Turhan Feyzioğlu

— G —
Cevdet Geboloğlu
Kemal Zeki Gençosman
Ali İhsan Göğüş
Rauf Gökçen

Mukbil Gökdoğan
Mehmet Göker
Rıza Göksu
Turgut Göle
Turan Günüş
Muhittin Gürün
Ferit Celâl Güven
Ferruh Güven

— H —
Şevket Raşit Hatiboğlu
— I —
İsmail İnan
M. Rauf İnan
Şefik İnan

— K —
İhsan Kabadayı
Hermine Kalüstyan
Ömer Karahasan
Yakup Kadri Karaos-
manoğlu
Coşkun Kırcı
Enver Kırker
Feyyaz Köksal
Orhan Köprülü
Ahmet Küseoğlu
Mehmet Ali Kumbasar
Alp Kuran
Muin Küley
Hikmet Kümbetlioğlu

— M —
Ferid Melen
Hayri Mumcuoğlu
— O —
Abdülkadir Okyay
Hüseyin Onur

— Ö —
İhsan Ögat
Feridun Şakir Ögüncü
Halim Önalp
Altan Öymen
Şinasi Özdenoğlu
İlhan Özdil
Fakih Özfakih
Mazhar Özkol
Halil Özmen
Orhan Öztrak

— P —
Emin Paksüt
— S —
Âdil Sağıroğlu
Necip San
Nihat Sargınalp
Ragıp Sarıca
Kemal Satır
Bahri Savaş
Celâl Sait Siren
Mümtaz Soysal
Enver Sökmen

— Ş —
Ahmet Şener
— T —
Ahmet Tahtakılıç
Cahit Talas
Salâhattin Tandal
Reşat Tardu
Âdil Toközlü
Abdülhadi Toplu
Vecihi Tönük
Salih Türkmen
Ekrem Tüzemen

- U -

Hüseyin Ulusoy

- Y -

Fehmi Yavuz
Nüvit Yetkin

Danış Yurdakul

Yusuf Ziya Yücebilgin

- Z -

Cihit Zamangil
Nâsir Zeytinoğlu

[Oya katılmıyanlar]

- A -

Şevket Adalan
Atalay Akan
Ahmet Akar (İ.)
Necmi Akçasu (İ.)
Burhan Akdağ
İsmail Rüstü Aksal (İ.)
Mebrure Aksoley
Münir Aktepe
Nurettin Akyurt
Muzaffer Alankuş
Sadık Aldoğan
Ekrem Alican
Osman Alışiroğlu
Mehmet Altınsoy (İ.)
Babür Ardahan
Nurettin Ardıçoğlu
Ferhan Arkan
Fuat Arna
Şevket Asbuzoğlu
Sırrı Atalay
Hüseyin Ataman
Ahmet Atılğan
Raif Aybar
Ahmet Cevdet Aydın

- B -

Cihad Baban (B.)
Zeki Baltacıoğlu
Avni Başman
Bekir Sıtkı Baykal
Hıfzı Oğuz Bekata
Nihat Reşat Belger
Hakkı Kâmil Beşe
Ahmet Bilgin
Hikmet Binark
Lütfi Biran
Arslan Bora (İ.)
Ratip Tahir Burak

- C -

Hızır Cengiz
Ömer Sami Coşar

- Ç -

Esat Çağa

Nazif Çağatay
İsmail Selçuk Çakıroğlu
Fethi Çelikbaş
Bahri Çolakoğlu

- D -

Ahmet Demiray
Vedat Dicleli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan
Suphi Doğukan
Necati Duman

- E -

Şerafettin Yaşar Egin
Lütfi Engin
Ali Erel
Alaettin Ergöneng
Kenan Esengin
Cemal Reşit Eyüboğlu

- F -

Yavuz Feyzi oğlu
Fehim Fırat

- G -

Vasfi Gerger
Abdülkadir Göğüş
Kasım Gülek
Ferda Güley
Şemseddin Günaltay
Rahmi Günay (İ.)
Abdürrahman Nafiz
Gürman

- H -

Mehmet Hazer
Mehmet Salim Hazer-
dağlı
Ahmet Sırrı Hocaoğlu

- I -

Rıza Işıtan

- İ -

İsmet İnönü
Abdullah İpşiroğlu

- K -

Kadircan Kafılı

Münci Kapani (İ.)
Bedri Karafakıoğlu
Enver Ziya Karal
Yekta Karamustafaoğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
F. Lütfi Karaosmanoğlu
Mustafa Kepir
Nuri Kınık
Şahap Kitapçı
Tevfik Kâmil Koperler
Zeki Kumrulu
Kemal Kurdaş (B.)
Sahir Kurutluoğlu
Enver Kök

- L -

Kaludi Laskari

- M -

Orhan Mersinli (B.)
Ziya Müezzinoğlu

- N -

Fazıl Nalbantoğlu

- O -

Ahmet Oğuz
Zekâi O'Kan
İbrahim Saffet Omay
Arif Hikmet Onat
Kâzım Orbay (İ.)
Hamdi Orhon
Hüseyin Otan

- Ö -

Atıf Ödül
Rüstü Özal (B.)
Mehmet Özbay
Seyfi Öztürk

- P -

Fikret Pamir
Mahir Pamukcu
Hayrettin Şakir Perk
Vefik Piringcioğlu

- S -

İlhami Sancar
Selim Sarper (B.)Selâmi Savaş
Hulûsi Selek
İbrahim Senil
Ethem Serim
Mustafa Sirmen
İhsan Soyak (B.)
Dündar Soyer
Emin Soysal
İlhami Soysal
Celâl Sungur

- Ş -

Mehmet Şengün (İ.)
Mehmet Şişman

- T -

Derviş Sami Taşmat
Zeki Tekiner
Yusuf Kemal Tengir-
şenkHasan Tez
Sadettin Tokbey
Osman Tosun (B.)
Bedrettin TuncelVahit Turhan
Kemal Türkoğlu

- U -

İsmail Ulutaş

- Ü -

Ragıp Üner (B.)
Feridun Üstün

- V -

Âdil Vardarlı
Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu (İ.)

- Y -

Cemal Yavuz
Bahri Yazır
Cemal Yıldırım
Asım Yılmaz
Abdülhak Kemal Yörük
Avni Yurdabayrak

- Z -

Galip Kenan Zaimoğlu

Temsilciler Meclisi S. SAYISI : 67

146 sayılı Kanuna bağılı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret ve Gümrük ve Tekel Komisyonları ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporu (1/78)

T. C.

Başbakanlık

1 . 3 . 1961

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1288/679

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 25 . 2 . 1961 tarihinde kararlaştırılan «146 sayılı Kanuna bağılı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Devlet Başkanı ve Başbakan

Org.

Cemal Gürsel

GEREKÇE

Balıkçılar, balıkçılık kooperatifleri ve bazı ticaret odaları tarafından yapılan müracaatlar ve bu müracaatlar üzerine genişletilen tetkikat, sentetik balık ağlarının başka işlerde doğrudan doğruya ağ halinde kayda değer bir istimal sahası bulunmadığını ve ipliğinden faydalanılmak üzere sökülmesinin kabil olmadığını göstermiştir.

Bu durum muvacehesinde, «Bakanlar Kurulu kararıyla tâyin edilerek ve Ticaret Bakanlığından izin almak suretiyle ithalât yapacak» olan resmî iktisadi teşekküllerin çeşitli muamele ve formalitelerle vakit kaybına sebebiyet veren tavassutlarını bertaraf etmek maksadiyle, bahse mevzu ağların kaçağa kaçması ihtimaline karşı munhasıran balıkçılara tahsis ve tevziini sağlamak üzere Gümrük Vergisi indirimini bu gibi teşekküllere yapılacak ithalâta hasreden 30 . 11 . 1960 tarihli ve 146 sayılı Kanuna bağılı Gümrük Giriş Tarife cetvelinin 59.05 pozisyonunun (a) tâli pozisyonunda yer alan kaydın kaldırılması gerekli görülmüş ve bu maksatla tasarının 1 nci maddesi hazırlanmıştır.

Diğer taraftan 8 . 12 . 1959 tarih ve 641 sayılı İktisadi Koordinasyon Heyeti kararı ile Ticaret Bakanlığı emrine tahsis edilmiş olan 300 000 dolârlık kotadan Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasınınca finanse edilmek suretiyle GİMA tarafından getirilen 63 000 dolârlık balıkçılık malzemesi meyanındaki 40 000 dolârlık sentetik balık ağı ile 20 000 dolârlık sentetik balık ağı ipliği-

nin Gümrük Vergisi indiriminden faydalandırılması maksadiyle de geçici madde teklif edilmektedir.

Bu tahsis de, 34 sayılı Kanununun 146 sayılı Kanunla kaldırılan 1 ne maddesinin maksadına uygun olarak, balıkçılarımızın bu üstün vasıflı ağ ve ipliklerle teçhiz edilmesi için yapılmıştır. Ancak, 34 sayılı Kanun hükmü dâhilinde Et ve Balık Kurumunca ve 106 sayılı Kanuna tevfiқан balıkçı kooperatifleri ve hususi eşhas tarafından ithal edilen aynı maddeler indirimli Gümrük Vergisinden faydalandıkları halde GİMA'nın zikri geçen kotadan getirdiği bu malzeme, bu şirketin resmî bir iktisadi teşekkül sayılamamasından dolayı 34 ve bilâhara 146 sayılı kanunların ve 34 sayılı Kanununun kabulünden sonra getirilmiş olmaları sebebiyle de 106 sayılı Kanunun hükümlerinden faydalanamamıştır.

Bu durumda işbu şirkette getirilmiş olan ağ ve ipliklerin, aynı malzemenin indirimli fiyatlarla bir taraftan Et ve Balık Kurumunca balıkçılara tevziine devam edilmesi, diğer taraftan balıkçı teşekkülleri ve hususi eşhas tarafından piyasaya sürülmesi muvacehesinde büyük fazlalık arz eden indirimsiz fiyatlarla satılması mümkün olamayacaktır. Ayrıca bu malzemenin, bulunduğu istihsal devresi içinde kullanılmak üzere balıkçılara intikal ettirilmesinde de büyük fayda görüldüğünden bahse konu geçici maddenin teklifine lüzum hâsıl olmuştur.

Ticaret Komisyonu raporu

T. C.
Temsilciler Meclisi
Ticaret Komisyonu
Esas No: 1/78
Karar No: 5

10.3.1961

Yüksek Başkanlığa

6.3.1961 tarihinde Başkanlıkça komisyonumuza havale edilmiş bulunan «146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı» ilgili bakanlık ve GİMA Türk Anonim Şirketi temsilcilerinin huzuriyle komisyonumuzda görüşüldü :

Birinci madde hakkında gerekçede ileri sürülen hususlar ile bakanlar temsilcilerinin vermiş oldukları tamamlayıcı bilgi uygun mütalâa edildiğinden tasarının 1 ne, 2 ne ve 3 ne maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde — GİMA Türk Anonim Şirketi tarafından getirilmiş olan 63 000 dolârlık balıkçılık malzemesinden 59,05 pozisyona giren balık ağlarının gümrüklerden çekilmiş ve adı geçen şirketin deposuna girmiş olduğu anlaşıldığından geçici maddenin yalnız 51,01 pozisyonu ile 51,03 pozisyonuna dâhil balık ağ ipliklerine inhisar ettirilmesi uygun görülmüştür.

Havalesi gereğince Gümrük ve Tekel Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Ticaret Komisyonu

Başkanı
V. Dicleli

Sözcü
D. Soyer
İmzada bulunamadı

Kâtip
A. İpşiroğlu

Üye
S. Doğan

Üye
F. Köksal

Üye
H. Tez

Üye
Â. Vardarlı

Üye
Y. Asım

Gümrük ve Tekel Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

Gümrük ve Tekel Komisyonu

Esas No: 1/78

Karar No: 3

12 . 4 . 1961

Yüksek Başkanlığa

Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve 10.3.1961 tarihinde Ticaret Komisyonunda görüşülerek komisyonumuza havale edilmiş bulunan «146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı» ilgili bakanlık temsilcilerinin huzuriyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi :

Gerekçede ileri sürülen hususlar ve bakanlık temsilcilerinin vermiş oldukları tamamlayıcı bilgilerle Ticaret Komisyonunun değiştirilmesi şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilciler üyelerden mürekkep Karma Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı	Sözcü	Kâtip	Üye
<i>I. S. Omay</i>	<i>B. Akdağ</i>	<i>M. Göker</i>	<i>M. Altınsoy</i>
Üye	Üye	Üye	Üye
<i>A. Göğüş</i>	<i>M. A. Kumbasar</i>	<i>K. Laskaris</i>	<i>M. Sirmen</i>

Maliye - Bütçe Karma Komisyonu raporu

T C.

Temsilciler Meclisi

Maliye - Bütçe Karma Komisyonu

Esas No : 1/78

Karar No : 52

20 . 7 . 1961

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 25 . 2 . 1961 tarihinde kararlaştırılan ve Başbakanlığın 1 . 3 . 1961 tarih ve 71-1288/679 sayılı tezkeresiyle gönderilen 146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı, Ticaret ve Gümrük Tekel komisyonlarının raporları, Maliye, Ticaret ve Gümrük Bakanlıklarını mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Hükümet gerekçesinde, Ticaret ve Gümrük ve Tekel komisyonlarının raporlarında belirtilen hususlara komisyonumuzca da iştirak edildiğinden maddelerin müzakeresine geçilmiş ve tasarının birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bir müessese için makabline şâmil hususi bir vergi indirimi, prensip itibariyle şayanı kabul bulunmadığından geçici madde tasarıdan çıkarılmıştır.

Tasarının 2 nci ve 3 ncü maddeleri Hükümet teklifi veçhile aynen kabul edilmiş ve kanun başlığı da buna göre değiştirilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili	Sözcü	Kâtip	Üye
<i>M. Gürün</i>	<i>S. N. Ergin</i>	<i>I. Ögat</i>	<i>F. Arkan</i>
Üye	Üye	Üye	Üye
<i>C. Aydın</i>	<i>A. Başer</i>	<i>H. K. Beşe</i>	<i>A. Doğan</i>
Üye	Üye	Üye	Üye
<i>B. Feyzioğlu</i>	<i>R. Iştan</i>	<i>Z. Müezzinoğlu</i>	<i>M. Özkol</i>
	Üye	Üye	
	<i>V. Pirinçcioğlu</i>	<i>A. Toközlü</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve bu Kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 30 . 11 . 1960 tarihli ve 146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 59.05 pozisyonunun (a) tâli pozisyonundaki (Bakanlar Kurulunca tâyin edilecek resmî bir iktisadi teşekkül tarafından getirilmek üzere Ticaret Bakanlığının izni alınmak şartıyla) kaydı kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — 8 . 12 . 1959 tarihli ve 641 sayılı İktisadi Koordinasyon Heyeti kararı ile Ticaret Bakanlığına tahsis edilen kotadan GİMA Türk Anonim Şirketi tarafından getirilmiş olup mezkûr Bakanlıkça balıkçılara tevzi edilecek olan 63 000.— dolârlık balıkçılık malzemesi meyanında bulunan ve 30 . 11 . 1960 tarihli ve 146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 2 . 1 . 1961 tarihli ve 197 sayılı Kanunla değişik 51.01 pozisyonu ile 51.03 pozisyonuna dâhil balık ağı ipliklerinin kıymetinden % 5 ve aynı cetvelin 59.05 pozisyonuna giren balık ağlarının kıymetinden % 10 Gümrük Vergisi alınır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

25 . 2 . 1961

Devlet Başkanı ve
Başbakan
C. Gürsel
Devlet Bakanı
H. Mumcuoğlu
Adalet Bakanı
E. Tüzemen
İçişleri Bakanı
N. Zeytinoglu
Maliye Bakanı
K. Kurdaş

Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı
M. İ. Kızıloğlu
Devlet Bakanı
—
Millî Savunma Bakanı
M. Alankuş
Dışişleri Bakanı
S. Sarper
Millî Eğitim Bakanı V.
A. Tahtakılıç

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — 8 . 12 . 1959 tarihli ve 641 sayılı İktisadi Koordinasyon Heyeti kararı ile Ticaret Bakanlığına tahsis edilen kotadan GİMA Türk Anonim Şirketi tarafından getirilmiş olup mezkûr Bakanlıkça balıkçılara tevzi edilecek olan 63 000 dolârlık balıkçılık malzemesi meyanında bulunan ve 30 . 11 . 1960 tarihli ve 146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 2 . 1 . 1961 tarihli ve 197 sayılı Kanunla değişik 51,01 pozisyonu ile 51,03 pozisyonuna dâhil balık ağı ipliklerinden gümrük vergileri ve ithâl ile ilgili diğer vergi ve resimleri henüz tahsil edilmemiş bulunanların kıymetlerinden % 5 Gümrük Vergisi alınır.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bayındırlık Bakanı
M. Gökdoğan
Sa. ve So. Y. Bakanı
R. Üner
Tarım Bakanı
O. Tosun
Çalışma Bakanı
A. Tahtakılıç
Ba.-Ya. ve Turz. Bakanı
C. Baban
Ticaret Bakanı
B. Baydur
Güm. ve Tekel Bakanı
F. Aşkın
Ulaştırma Bakanı
O. Mersinli
Sanayi Bakanı
Ş. Kocatopçu
İmar ve İskân Bakanı
R. Özal

GÜMRÜK VE TEKEL KOMİSYONUNUN
DEĞİŞTİRİŞİ

146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Ticaret Komisyonunun geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MALİYE - BÜTÇE KARMA KOMİSYONUNUN
DEĞİŞTİRİŞİ

146 sayılı Kanuna bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

